بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەلەوە

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق

پشت بە حوکمەکانی بڕگە(1)ی ماددەی (56) لە یاسای ژمارە(1)ی ساڵی (1992)ی هەموار کراوو لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق، ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان ـ عیراق لە دانیشتنی ژمارە(5)ی رۆژی (2006/9/13) یدا بڕیاری دانانی ئەم یاسایەی خوارەوەی دا:

یاسای ژمارە(7)ی ساڵی /2006

یاسای وەزارەتی پلاندانانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە، واتاکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە:

یەکەم : هەرێم : هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

دووەم: وەزارەت : وەزارەتی پلاندانانی هەرێم.

سێیەم: وەزیر : وەزیری پلاندانانی هەرێم.

چوارەم:بریکار: بریکاری وەزارەتی پلاندانان.

پێنجەم: مەڵبەند : مەڵبەندی پێشخستنی کارگێری.

ماددەی دووەم:

وەزارەت وەدی هێنانی ئەم ئامانجانەی خوارەوە دەگریتە ئەستۆ:

یەکەم:ئامادەکردنی پلانەکانی پەرەپێدانی هەرێم وپێشخستنی لە رووی ئابووری و کۆمەڵایەتی ومرۆیی ورۆشنبیرییەوە، لە ژێر رۆشنایی پێداویستی یە هەنووکەیی یە چاوەروانکراوەکانی کۆمەڵگا.

دووەم:بەبەشداربوونی وەزارەتەکان و کەرتە حکومی یەکان و کەرتی تایبەت ، تێکڕای ئاماژەکانی پلانە درێژو مامناوەند وکورتخایەنەکان ئامادەدەکات بەو ئامانج و سیاسەتانە شەوەکەلە خۆی دەگرێت.

سێیەم:ئامادەکردنی پلان بۆ چارەسەرکردنی کێشە جۆراوجۆرە کۆمەڵایەتیەکان بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەت و دامودەزگا پێوەندیدارەکاندا.

چوارەم:پلان بۆ وەبەرهێنانی حکومی دادەنێ وپارەی تەرخانکراوی وەبەرهێنەکی (الاستثمارية) لە بوودجەی گشتی دەوڵەتدا پێشنیازیش دەکا و بە پێی ی پارێزگا وناوچە شارنشین

ودێهات نشینەکان دابەشبکرێ و، ڕەچاوکردنی گرنگتربوون(الاولوية) لە دیاریکردنی پرۆژەکانی ئاوەدانکردنەوە کە لەسەربووجەی وەبەرهێنەکی (الاستثمارية) دارایی دەکرێن (تمول) بەهەمانەنگی لە گەڵ گشت ئەو وەزارەتانەدا کە پەیوەندیدارن وبە دواداچوونی باش جێبەجێکردنیان.

پێنجەم:ئامادەکردنی بەرنامەی گشتگیرو درێژخایەن وکورتخایەن و ساڵانە بۆ سازکردنی هێزی کاری مرۆیی پێویست بەهاوکاریی زانکۆو دەزگاکانی فێرکردن.

شەشەم:هاوکاری کردن لەگەڵ دەزگا حکومییەکان لە ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەی پێویست بۆ بەرەوپێش بردنیان و تازەکردنەوەو باشترکردنی ڕێکخستنی ئیداری و بەرزکردنەوەی ئاستی توانستی ڕاپەڕاندنی کارتیایاندا و،گەشەپێدانی توانستی سەرکردە ئیداری و هونەرییەکان ومەشق پێدانی ئاستە جۆر بەجۆرەکان.

حەوتەم:کارکردن بۆ دروستکردنی هاوسەنگی لە نێوان سەرچاوەکانی دەرامەت وپێداویستەکانی گەشەپێدان بەدانانی پرەنسیپ و ئاراستەی گشتی بۆ بەڕێوەبردنی ستراتیجیەتی گەشە پێدانی ئابووری وکۆمەڵایەتی.

هەشتەم:بایەخدان بە دامەزراندنی حکومەتی ئەلیکترۆنی،بۆ کۆکردنەوەی زانیاری، ودامەزراندنی بانکی زانیاری و،پیڕۆکردنی شێوازی ڕوون ودیار(شفاف)لە دامەزراندنی حکومەتی دەزگاییدا.

نۆیەم:بەشداریکردن لەگەڵ حکومەتی عیراقی فیدراڵ بۆ دۆزینەوەی سەرچاوەی پارەدەرو یاریدەی هونەری لە دەوڵەت ودەزگا نێودەوڵەتییە بەخشەرەکانەوە.هەروەها بەشداریکردن لەو دانوستانانەی کە لەگەڵ لایەنە بەخشەرەکاندا بەڕێوەدەچێ،تا،بەڵێنەکانی خۆیان ببەنەسەرو،یارمەتی وبەخشش و قەرزیان لێ وەدەستکەوێ و،بە هەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتی دارایی وئابووری هەرێمدا،پرۆژەکانی هەرێمی پێ دارایی بکرێ (تمول).

دەیەم:هاندانی کەرتی تایبەت و،وەبەرهێنانیی خۆماڵی وبیانی، بۆئەوەی لەگەشەپێدانی ئابووری هەرێمدا بەشداری بکەن.هەروەها،سیاسەت وڕێگاکانیش پێشنیازدەکا،کەئەم کەرتە چالاکتربکا بەهاوکاریی دەزگا پێوەندیدارەکانی حکومەت.

یازدە:بەهەماهەنگی لەگەڵ دەزگای مەرکەزیی پێوەرکاری (التقييس)وکۆنترۆڵی جۆرەکی (النوعية)وەزارەتی پلان دانان وهاوکاریی وگەشەپێدانی عیراقی فیدراڵدا سیستەمێکی نیشتمانی بۆ پێوەرکاری وکۆنترۆڵی جۆرەکی لە هەرێمدا پێرۆدەکاو،پشت بە مواسەفاتی عیراقی وجیهانییش دەبەستێت و، چاودێری بەکارخستنیان دەکاو،پشکنین وشیکردنەوەو لێکۆڵینەوەی تایبەت بە پێوەرکاری وکۆنترۆڵی جۆرەکی ئەنجام دەدات و،ئامۆژگاری

دەدات لەبارەی ئەم مەسەلانەوە بە هەموو لایەێکی حکومی و ئەهلی لە هەرێمدا،گەر بیانەوێ.

دوازدە: کردارەکانی ئامار(احصاء) لە هەرێمدا بەجێ دێنێ،کە پێوەندییان بە سەرژمێرییە گشتیەکانی دانیشتوانی هەرێم و خانوەکان وروووپێوی ئامادەیی تایبەت بە کەرتە جۆر بە جۆرەکانی هەرێمەوە هەیە.ئەم کارەش،بە هەماهەنگی لەگەڵ دەزگای عیراقی فیدراڵ ، بەجێ دێنێ.

سیازدە: لەکاتی ئامادەکردنی پلان وبەرنامەکانی وەزارەتەکە دا، سەلامەتیی ژینگەی هەرێم رەچاودەکا.

پێکهاتەکانی وەزارەت

ماددەی سێیەم: وەزارەت لەمانەی خوارەوە پێك دێت:

یەکەم: وەزیر:سەرۆکی باڵاو بەرپرسی ئیش وکارو ئاراستەکردنی سیاسەت وسەرپەرشتی و چاودێری دەکات وهەموو بڕیارو فەرمان ورێنماییەکیش پێوەندییان بە ئەرکوفرمان وپێکهاتەو سەڵاحییات و،کاروباری دیکەی هونەری ودارایی وئیداری و رێکخستنی وەزارەتەکەوە هەیە،بەپێی ئەم یاسایە لە وەزیرەوە دەردەچن وبە سەرپەرشتیی خۆی جێبەجێ دەکرێن.بەرامبەر بە ئەنجومەنی وەزیرانیش بەرپرسە،وەکو ئەندامیکی دەستبەر لە ئەنجومەنەکەدا.وەزیر بۆی هەیە، هەندێ لە سەڵاحیاتی خۆی بە بریکاری وەزارەت یان بە بەڕێوەبەرە گشتییەکان یان بە هەر فرمانبەرێکی دیکە بسپێری کە خۆی بە باشی بزانێ.

دووەم: بریکاری وەزارەت:لە چوارچێوەی سەڵاحییاتدا کە پێی دەسپێردرێ،یاریدەی وەزیر دەدات لە ئاراستەکردنی وەزارەت وسەرپەرشتیکردنی کاروبارەکانیدا،بەمەرجێ بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ و،خاوەن ئەزموون و پسپۆڕبێت.

سێیەم: نووسینگەی وەزیر:فرمانبەرێ،بەپلەی بەڕێوەبەر،بەڕێوەی دەبا، بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ.ژمارەیێ فرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

چوارەم: نووسینگەی بریکاری وەزارەت: فرمانبەرێ،بەپلەی بەڕێوەبەر،بەڕێوەی دەبا، بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ.ژمارەیێ فرمانبەریش یاریدەی دەدەن.

پێنجەم: راوێژکاران:ژمارەیان لەچوارکەس زیاترنییە.مەرجیشە بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆیان هەبێ و، خاوەن ئەزموون وکەر دەش (ممارسة) بن.

شەشەم: دەستەی ئاماری هەرێم:فرمانبەرێ بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتیی دەکا،بڕانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ.ئەرکوفرمانی خۆی بەپێی سەڵاحییاتێ کە پێی دەسپێردرێ ،هەڵدەسووڕێنێ.

حەوتەم: دەستەی پێوەرکاری (التقییس)و کۆنترۆڵی جۆرەکی لە هەرێمدا: فرمانبەرێ بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ.ئەرکوفرمانی خویشی بەپێی سەلاحییاتێ کە پێی سپێردراوە هەڵدەسووڕێنێ وبەڕێوەبەرایەتیەکانی پێوەرکاری وکۆنترۆڵی جۆری لە پارێزگاکان وابستەی دەبن.

هەشتەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتیی کاروباری کارگێڕی ودارایی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتیی دەکا، بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆی هەبێ.ئەرکوفرمانی زامنکردن وڕێکخستنی پێداویستەکانی کار، دەگرێتە ئەستۆ.لەم بەڕێوەبەرایەتییانەی خوارەوە پێك دێت:

أ- بەڕێوەبەرایەتیی کاروباری کارگێڕی.

ب- بەڕێوەبەرایەتیی کاروباری دارایی.

ج- بەڕێوەبەرایەتیی کاروباری یاسایی.

د- بەڕێوەبەرایەتیی تاکەکان.

هـ- بەشی پۆلێن کردنی (مقاولەکان) بەلێندەرەکان.

نۆیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی ئامادەکردن وهەماهەنگی کردنی پلانەکانی گەشەپێدان: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکا بەمەرجێ بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆیی هەبێت ولەم بەڕێوەبەرایەتیانەی خوارەوە پێك دێت:ـ

أ- بەڕێوەبەرایەتی پلانەکانی گەشەپێدان.

ب- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانانی ئابووری.

ج- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانانی کشتوکاڵی.

د- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانانی پیشەسازی.

هـ- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانانی گەشتیاری.

و- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانانی بیناسازی ونیشتەجێ وخزمەتگوزاریەکان.

ز- بەڕێوەبەرایەتی پلاندانان بۆ گواستنەوەوگەیاندن.

دەیەم: بەڕێوەبەرایەتی گشتی پلاندانانی پڕۆژەکانی بوودجەی وەبەرهێنەکی: بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات بەمەرجێ بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆیی هەبێت وپێك دێت لەم بەڕێوەبەرایەتیانەی خوارەوە:

أ- بەڕێوەبەرایەتی لێکۆڵینەوەی گرنگتربوونی(الاولویە) پڕۆژەکان.

ب- بەڕێوەبەرایەتی دابەش کردنی پڕۆژەکان.

ج- بەڕێوەبەرایەتی چاکێتی (جدوی) پڕۆژەکانی گەشەپێدان.

یازدەم:بەڕێوەبەری گشتی پەرەپێدانی مرۆیی:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکات بەمەرجێ بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆیی هەبێت ولەم بەڕێوەبەرایەتیانەی خوارەوە پێك دێت:ـ

أ- مەڵبەندی هەرێمی بۆ پێشخستنی کارگێری.

ب- بەڕێوەبەرایەتی سیاسەتەکانی هێزی کاروکارپێکردن.

ج- بەڕێوەبەرایەتی سیاسەتەکانی پەروەردە وفێرکردن.

د- بەڕێوەبەرایەتی سیاسەتەکانی پەرەپێدانی کۆمەڵایەتی.

ه- بەڕێوەبەرایەتی تەکنەلۆجیای زانیاری.

دووازدەم:بەڕێوەبەرایەتی گشتی هەماهەنگی وهاوکاری پەرەپێدان:بەڕێوەبەرێکی گشتی سەرۆکایەتی دەکا بەمەرجێ بڕوانامەیەکی بەرایی زانکۆیی هەبێت،ولەم بەڕێوەبەرایەتیانەی خوارەوە پێك دێت:

أ- بەڕێوەبەرایەتی پەیوەندیەکان.

ب-بەڕێوەبەرایەتی بەدواداچوونی کاروباری وولاتە بەخشەرەکان ورێکخراوە نێودەوڵەتیەکان.

ج- بەڕێوەبەرایەتی سیاسەتەکانی هاندانی کەرتی تایبەت ووەبەرهێنان.

ماددەی چوارەم:وەزیر بۆی هەیە گرێبەست بکات لەگەل کەسانی سرووشتی ومەعنەوی لەوانەی خاوەن پسپۆری وشارەزان لەناوەوەی هەرێم ودەرەوەیدا بۆ ئەنجامدانی ئەو ئەرك و فەرمانانەی کە پێیان دەسپێردرێت وبۆ ئەو ماوەی بە گونجاوی دەزانێت ئەویش بۆ جێبەجێ کردنی ئامانجەکانی وەزارەت و، ماف وپابەندیەکانیان لەلایەن وەزیرەوە دیاری دەکرێت پاش رەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم:فرمان وئەرکەکان وپێکهاتەکانی وەزارەت بەپێرۆیەك دیاری دەکرێت.

دووەم:وەزیر بۆی هەیە بەڕێوەبەرایەتی وبەش وهۆبەی نوێ بکاتەوە، یان تێکەڵاویان کات، یان پووچەڵیان بکاتەوە، لە چوارچێوەی پێکهاتەکانی وەزارەت وبەپێی پێداویستی کارەکانی.

سێیەم:وەزیر بۆی هەیە رێنمایی پێویست دەربکات بۆ ئاسانکاری جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی شەشەم:کاربە هیچ دەقێك ناکرێت پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت.

ماددەی حەفتەم:پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران ولایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێبکەن.

مـــاددەی هەشـــتەم:ئـــەم یاســـایەکاری پێـــدەکرێت لـــە رۆژی دەرچـــوونیەوەولـە رۆژنامـــەی فەرمی(وەقایعی کوردستان) بلاّو دەکرێتەوە.

عەدنان رەشاد موفتی

سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی

کوردستان ـ عیراق

هۆی دەرچوونی ئەم یاسایە

لەبەرتازە دامەزرانـی وەزارەتێـك لـە حکومـەتی هەرێمی کوردسـتان بـۆ دانـــانی پلانـی گەشـەپێدانی هەرێم وبەرەوپێش بردنی لـەرووی ئابووری وکۆمەلاّیەتی ومرۆیـی ورۆشـنبیری یـەوە لـەژێر رۆشـنایی پێداویستیە هەنووکەییـەکانی کۆمـەڵگای کوردسـتانی وئـەوەی پێشـبینی دەکرێن،هـەروەها هاوکـاری کردنی دامودەزگاکانی حکومەت لە ئامادەکردنی لێکۆڵینەوەی پێویست بۆ بـەرەوپێش بردنـی ونـوێ کردنەوەی وبەرێوەبردنی ستراتیجیەتی پەرەپێـدانی ئـابووری وکۆمەلاّیـەتی وچارەسـەر کردنـی کێشـە کۆمەلاّیەتیە جۆراوجۆرەکان وسازکردنی هێزی مرۆیی.بۆیە بە پێویست زانرا یاسایەك دەربکرێ فرمـان وئامانجەکانی ئەم وەزارەتەو بەرێوەبەرایەتیەکانی دیاری بکات وفرمانی هەریەکێکیان رێك بخات. بۆ ئەو مەبەستانە ئەم یاسایە دەرکرا.

تێبینی: ئەم یاسایە دوای پەسندکردنی لەلایەن سەرۆکی هەرێمی کوردستان – وە لەژمارە (63) **ساڵی شەشەم –ی رۆژی** 2007/1/21 **رۆژنامەی (وەقایعی کوردستان) بلاّوکراوەتەوە.**